

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Кафедра музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури та докторантури

М. М. М. *Гриша Чистякова*
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 20 » *вересня* 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**З АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ
(ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА)**

галузь знань: **02** культура і мистецтво

спеціальність: **025** музичне мистецтво

мова навчання **українська**

Погоджено науковою радою Сумського
державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка

« 20 » *вересня* 2023 р.

Голова

Лілія Кудріна
підпис / (ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Розробники:

Устименко-Косоріч О. А. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри хореографії та музичного мистецтва

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
музикознавства та культурології

Протокол № 1 від. “ 31 ” серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
доктор мист., професор

Ольга ЗАВ'ЯЛОВА

Опис асистентської практики

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Доктор філософії	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
Загальна кількість годин – 180		5-й	5-й
		Самостійна робота	
		180 год.	180 год.
	Вид контролю: 5 семестр – залік.		

1. Мета проведення асистентської практики

Асистентська практика (практична підготовка) здобувачів ступеня доктора філософії спец. 025 Музичне мистецтво є важливим компонентом підготовки аспірантів до науково-педагогічної діяльності, важливим засобом формування та розвитку компетентностей, необхідних для здійснення науково-дослідної роботи та навчально-виховного процесу в мистецьких закладах вищої освіти, зокрема викладання фахових (музичних та музично-теоретичних дисциплін), організації навчальної та наукової діяльності студентів, науково-методичної роботи, набуття вмінь і навичок практичної наукової та викладацької діяльності.

Організація та проведення асистентської практики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти регламентується Положенням про асистентську практику аспірантів СумДПУ імені А. С. Макаренка (№ 213 від 26 квітня 2021 р.) та Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261.

Метою асистентської практики є: поглиблення науково-дослідних та педагогічно-комунікативних компетентностей аспірантів під час роботи зі здобувачами вищої освіти різних кваліфікаційних рівнів; практична підготовка аспірантів до наукової та педагогічної роботи в ЗВО.

Завданнями асистентської практики є:

- Поглиблення аспірантами основ навчально-методичної та науково-методичної роботи, знання освітніх технологій для проведення навчальних занять у ЗВО;
- Ознайомлення аспірантів з різними формами та методами викладання фахових дисциплін, способами структурування і подання навчального

матеріалу, активізації навчальної діяльності, формами контролю та оцінювання у ВШ;

- Формування потреби у самовдосконаленні, підвищенні своєї кваліфікації, навчанні протягом життя;
- Набуття аспірантами професійних якостей щодо наукової та педагогічної роботи в ЗВО через формування вмінь з організації та проведення наукових заходів та навчальних занять.

Проходження асистенської практики передбачає формування у здобувачів **інтегральної компетенції**: здатність до продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності музикознавця-дослідника та музиканта-практика завдяки постійному вдосконаленню та застосуванню системи теоретичних знань, інтегрованих професійних умінь і практичних навичок у художньо-творчій, науковій та інноваційно-педагогічній сферах музичного мистецтва.

Також передбачається формування **загальних компетентностей**: ЗК1 - Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері музичного мистецтва на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; ЗК2 - Здатність працювати в міжнародному контексті; ЗК3 - Здатність до пошуку, обробки й аналізу наукової теоретичної та професійної емпіричної інформації з різних джерел для узагальнення результатів; застосування філософсько- світоглядних принципів у поєднанні з сучасними тенденціями та науковими досягненнями зі спеціальності 025 Музичне мистецтво; ЗК 4 – здатність проводити власні оригінальні наукові дослідження, які містять новизну, мають важливе теоретичне та практичне значення для сучасного світового й вітчизняного музикознавства; дотримуватися дослідницької етики та правил академічної доброчесності у процесі поширення результатів наукових музикознавчих досліджень, апробації та науково-педагогічній діяльності.

Асистентська практика має сприяти формуванню **спеціальних (фахових) компетентностей**: СК1 - Здатність ініціювати, планувати, організувати та здійснювати оригінальні наукові дослідження актуальних проблем у сфері музичного мистецтва, досягати наукових результатів, які створюють нові знання і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях; СК2 - Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері музичного мистецтва, інтегрувати знання з різних галузей, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень; СК3 Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в освітній та науковій діяльності; СК4 – Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті; СК5 – Здатність до навчання впродовж життя, безперервного саморозвитку та самовдосконалення; СК6 - Здатність застосовувати новітні музикознавчі концепції, а також аналізувати, оцінювати та прогнозувати культурні явища і процеси; СК7 - Здатність усно і письмово обговорювати результати досліджень українською мовою та мовою країн Європейського Союзу; СК8 - Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері мистецтва та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації; СК9 - Здатність володіти науково-педагогічною майстерністю, педагогічними технологіями,

професійними вміннями до передачі системних наукових знань майбутнім фахівцям галузі музичного мистецтва під час освітнього процесу в закладах вищої освіти; підвищувати рівень власної науково-педагогічної майстерності і адаптуватися до змін у професійній діяльності; СК10 - Здатність аналітично мислити і практично застосовувати навички систематизації та узагальнення інформації у сфері теоретичного та історичного музикознавства, етномузикології, музикознавчого аналізу, працювати з іншомовними науковими текстами за напрямом досліджень, створювати наукові тексти різних жанрів.

2. Передумови для проходження практики

Для успішного проходження аспірантом асистентської практики передбачається інтеграція знань, умінь і навичок з курсу «Методика викладання музичного мистецтва у ЗВО» та Виробничої практики за фахом ОР магістр відповідно до освітньо-наукової програми 025 Музичне мистецтво третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та її обов'язкових професійних компонентів (Етика наукового пошуку: філософські, мовні аспекти, Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях, Теорія та методика викладання у вищій школі (за галузями знань)).

Організаційне і навчально-методичне керівництво практикою здійснює завідувач випускової кафедри. Безпосереднє керування практикою здобувача здійснює його науковий керівник. Базою практики є кафедра, за якою аспірант закріплений. Здобувач має право пройти практику в інших закладах вищої освіти та/або у закладах культури за погодженням з науковим керівником та адміністрацією ЗВО.

3. Результати проходження практики

Зміст асистентської практики передбачає **знання**: Законів України, законодавчих актів та нормативно-правових документів, що регламентують різні напрями роботи в ЗВО; специфіки системи організації освітнього процесу на факультетах / інститутах культури і мистецтв у закладах вищої освіти; чинні вимоги до навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в ЗВО; методології педагогіки та мистецтвознавства щодо власної наукової та педагогічної діяльності; спеціалізованої літератури, що відображає новітні тенденції мистецької педагогіки та музикознавства, а також здатність аспірантів здійснювати навчальний і науковий процес за умов дистанційної форми.

РН 1	Мати передові концептуальні та методологічні знання з музичного мистецтва та на межі предметних областей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
-------------	---

PH 2	Презентувати та обговорювати результати досліджень, наукові та прикладні проблеми музичного мистецтва українською мовою та мовою країн Європейського Союзу, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях.
PH 3	Застосовувати загальні принципи та методи музикознавчої науки, а також методологію наукових досліджень у власних наукових розвідках у сфері музичного мистецтва та у викладацькій практиці.
PH 4	Аналізувати і прогнозувати основні тенденції руху національної свідомості і культури в контексті загальноцивілізаційного поступу.
PH 5	Використовувати методики музикознавчого аналізу в процесі дослідження музичних творів.
PH 6	Планувати і виконувати теоретичні дослідження з музичного мистецтва та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних та інших досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань.
PH 7	Застосовувати загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також сучасні методи та інструменти, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для провадження досліджень у сфері музичного мистецтва.
PH 8	Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері музичного мистецтва, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.
PH 9	Розробляти та досліджувати моделі об'єктів і процесів музичного мистецтва, ефективно використовувати їх для отримання нових знань у сфері музичного мистецтва та у дотичних міждисциплінарних напрямках.
PH 10	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
PH 11	Переосмислювати та використовувати системні поняття в галузі теорії, історії та методології музичного мистецтва та виконавства, етномузикології, визначати їх понятійно- категоріальний апарат.
PH 12	Розробляти й реалізовувати наукові, освітні та інноваційні культурно-мистецькі проекти в сфері музичного мистецтва з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А 90 – 100 Відмінно	Аспірант під час проходження практики повністю виконав індивідуальний план практики; продемонстрував сформовані професійні компетентності: володіє теоретичними знаннями і практичними навичками, вміє використовувати їх у науково-дослідній та педагогічній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом; вчасно подав звітну документацію.

В 82 – 89 Добре	Аспірант повністю виконав індивідуальний план практики; має сформовані практичні навички: виявляє повні, систематичні знання, швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки під час підготовки та проведення занять та науково-дослідної діяльності. Звітна документація подана вчасно.
С 74 – 81 Добре	Аспірант виконав більшість завдань індивідуального плану практики; має сформовані основні практичні навички: виявляє достатні знання із дисципліни, демонструє певні навички та уміння практичної діяльності (науково-дослідної та педагогічної), але професійно-музикознавчий комплекс виявляється обмежено під час підготовки і проведення занять та науково-дослідної роботи (допускаються певні помилки, неточності тощо). Звітна документація подана вчасно.
Д 64 – 73 Задовільно	Аспірант виконав основні завдання індивідуального плану практики; має задовільний рівень практичних навичок: виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з музикознавчою літературою, намагається аналізувати мистецькі твори і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал теми занять. Має зауваження щодо оформлення звітної документації.
Е 60 – 63 Задовільно	Аспірант виконав частину завдань індивідуального плану практики; демонструє достатній рівень практичних навичок: знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової науково-дослідної та педагогічної діяльності, але форма проведення занять і науково-дослідної роботи нестабільна, є помітні погрішності методологічного характеру. Має зауваження щодо своєчасності та правильності оформлення звітної документації.
FX 35 – 59 Не задовільно	Аспірант не виконав більшість завдань індивідуального плану роботи; недостатньо володіє практичними навичками, емоційно скутий, не впевнений у своїх діях. Не розуміє основної мети заняття та науково-дослідного завдання, не може логічно викласти матеріал. Підготовка та проведення занять невиразні й непереконливі. Є суттєві зауваження щодо своєчасності та правильності оформлення звітної документації.
F 1 – 34 Не задовільно	Аспірант не виконав програму практики без поважних причин (недбалість власної підготовки до занять та науково-дослідної роботи, відсутність впевнених знань та необхідних практичних навичок, відсутність звітної документації).

Розподіл балів

Поточний контроль				Разом	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4		
Поточний контроль				80	100
10	20	40	10		
Контроль самостійної роботи				20	
5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно

60 –63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів проходження практики

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів асистентської практики є: залік, підготовка матеріалів та проведення лекційних і практичних занять та науково-дослідної роботи, звіт з асистентської практики.

6. Програма асистентської практики

Розділ 1. Організаційні засади асистентської (науково-дослідної) практики аспірантів спец. 025 Музичне мистецтво.

Розділ 2. Зміст, завдання і участь аспірантів спец. 025 Музичне мистецтво у організації наукових заходів, надання консультацій за тематикою наукових робіт.

Розділ 3. Самостійне проведення занять аспірантами спец. 025 Музичне мистецтво.

Розділ 4. Підсумки (атестація) асистентської практики аспірантів спец. 025 Музичне мистецтво.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Організаційні засади асистентської практики аспірантів спец. 025 Музичне мистецтво. Консультація щодо форм проходження асистентської практики та оформлення документів практики. Планування здобувачем індивідуального графіку проходження асистентської практики. Види та змістовне наповнення практики, оформлення звіту.

РОЗДІЛ 2. Зміст, завдання і участь аспірантів спец. 025 Музичне мистецтво у організації наукових заходів, надання консультацій за тематикою наукових робіт.

Значення науково-дослідницької роботи студентів та аспірантів у ЗВО мистецького спрямування. Завдання і напрями науково-дослідної роботи здобувачів освіти. Особливості науково-дослідної роботи здобувачів освіти в системі музичного навчання. Проведення індивідуальної роботи зі студентами, зокрема надання консультацій (в умовах дистанційного навчання): з вибору теми дослідження; підготовки наукових статей; участі у конференції; з підготовки / оформлення магістерської роботи. Участь аспірантів у підготовці та організації наукових семінарів і конференцій, у т.ч. студентських.

РОЗДІЛ 3. Самостійне проведення занять аспірантами спец. 025 Музичне мистецтво. Відвідування занять у класі наукового керівника та інших викладачів кафедр (не менш 5). Відвідування навчальних, концертних заходів та засідань кафедри. Підготовка до навчальних занять, відбір матеріалів та опрацювання методичної, наукової та педагогічної літератури. Підготовка і

проведення кожним аспірантом спец. 025 2 лекційних та 3 практичних занять (в умовах дистанційного навчання 1 лекційне та 2 практичних). Це включає: вибір матеріалу за темою навчальних занять; опрацювання методичної, наукової та педагогічної літератури; розробку плану та змісту занять; самоаналіз; оцінювання якості різних видів робіт студентів та ін.

РОЗДІЛ 4. Підсумки (атестація) асистентської практики аспірантів спец. 025 Музичне мистецтво. Обговорення та затвердження результатів проходження практики з науковим керівником здобувача. Підготовка звіту про проходження практики. Обговорення та затвердження звіту про проходження асистентської практики здобувачем на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології.

Форми і методи контролю асистентської практики

Поточний контроль за асистентською практикою здійснює науковий керівник. Форма підсумкового контролю – залік. За підсумками асистентської практики аспірант надає до аспірантури та докторантури звіт, про проходження практики з відгуком наукового керівника щодо її результатів. Оцінка за асистентську практику виставляється керівником в затверджується на засіданні кафедри із занесенням у заліково-екзаменаційну відомість.

Аспіранти, які проводять заняття за трудовою угодою в межах університету, звільняються від педагогічної практики та атестуються кафедрою на основі прийнятої звітної документації, підписаної науковим керівником. Аспіранти, які з поважних причин не змогли пройти асистентську практику в запланований термін, повинні пройти її в інший визначений кафедрою і вільний від навчання час. Аспіранти, асистентська практика яких визнана незадовільною, вважаються такими, що не виконали навчального плану. Аспірант, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з університету.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 384 с.
2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: [навч. посібник]. К. : Вид. Центр «Академія», 2006. 256 с.
3. Вступ до акмеології мистецької освіти: Козир А.В., Федоришин В.І.: [навч.-метод. посіб.]. Київ: НПУ імені МП Драгоманова, 2012. 260 с.
4. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ; Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
5. Єременко О.В. Основи магістерської підготовки. Теорія і практика реалізації в системі музично-педагогічної освіти : [навч.-метод. посіб.]. Суми: Мрія-1, 2012. 292 с.
6. Єременко О.В. Підготовка магістрів музичного мистецтва: теорія і методика навчання : [монографія]. Київ: Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2009. 434 с.
7. Дряпіка В. І. Теорія і практика формування ціннісних орієнтацій педагога-музиканта. К. : Кіровоград, 2000. 226 с.

8. Замолоцька В. В. Дистанційне навчання у формуванні інструментально-виконавської компетентності майбутніх учителів музики // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2019. Вип. 2 (45). С.70-74.
9. Інновації в освіті і науці окремих країн Європи, Азії та Америки: Інформаційний бюлетень наукового проекту «Інноваційний університет – інструмент інтеграції в європейський освітній і науковий простір» / Міністерство освіти і науки України; Ужгородський національний університет; ННІ євроінтеграційних досліджень; за ред. І. В. Артёмова. Вип. 4 Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 204 с.
10. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : Монографія / за ред. П. Ю. Сауха. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 496 с.
11. Козир А.В. Основні тенденції розвитку мистецької освіти на сучасному етапі// Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти: журнал. Донбаський державний педагогічний університет, державний вищий навчальний заклад. Вип.3, 2016. С.25-37.
12. Кузнєцова І. В. Нелінійне мислення як стратегія розвитку культурно-мистецької освіти України // Вісн. Держ. акад. кер. кадрів культури і мистец. 2009. № 1. С. 7–13.
13. Музична освіта в Україні : Сучасний стан, проблеми розвитку : Матеріали наук.-практ. конф. / Академія мистецтв України; Гол. ред. І.Д. Безгін. Київ : Київ, 2001. 174 с.
14. Негребецька О. Роль інноваційних технологій у сучасній музичній освіті // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. 2012. Вип.. 103. С. 212-217.
15. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І. А. Зязюна. Київ: Віпол, 2000. 365 с.
16. Падалка Г. М. Інноваційні процеси в мистецькій освіті: психолого-педагогічні чинники //Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Вип.163. Кропивницький: РВВ ЦДПУ імені Володимира Винниченка, 2018. С. 28-32.
17. Польська І. І. Методологічна проблематика в сучасному музикознавстві // Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури / за заг. ред. В. М. Шейка. Харків : ХДАК, 2014. Вип. 46. С. 267–275.
18. Пошуки взаємодії сучасної педагогіки, мистецтва та освіти (проблеми теорії та практики): Зб. наук. пр. Вип. 2. К.: МКА, 1997. 80 с.
19. Рожок В. І. Музична освіта в Україні на межі століть: реалії, проблеми та перспективи // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : науковий журнал / гол. ред. Рожок В. І. 2009. №1(2). С.3-14.
20. Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури: зб. ст. Харків: СОНАТ, 2004. 144 с.
21. Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури: зб. ст. Харків: СОНАТ, 2005. 200 с.
22. Цареградська Т. В. Музична теорія у вищому навчальному закладі: що далі? // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : науковий журнал / гол. ред. Рожок В. І. 2009. № 2 (3). С. 52-60.
23. Швець Г. О. Сучасні інноваційні методи викладання у вищій школі. URL: <http://naukam.triada.in.ua//index.php/konferentsiji/33-chetverta-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsija/42-suchasni-innovatsijni-metody-vikladannya-u-visshij-shkoli>

Інформаційні ресурси

1. Вища освіта України — європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. Матеріали підсумкової колегії (21 березня 2008 року, м. Київ) / Освіта України. Спецвипуск. 2008. №21–22 (905). 19 березня. С. 328.
2. Мета – українська пошукова система. URL : <http://www.meta-ukraine.com>.
3. Пошукова система Google. URL : <http://www.google.com>.

4. The Bologna Declaration and Music: Website of the European Association of Conservatoires (AEC). URL: <http://www.bologna-and-music.org/>.
5. Innovation in Higher Arts Education (2001–2004). URL : <http://www.isoc.siu.no/isocii.nsf/projectlist/10048>.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Програма асистентської практики здійснюється за наявності дидактичного, ілюстративного та навчально-методичного матеріалу (навчальні плани, програми робочих дисциплін, посібники, монографії, наукові розробки, публіцистична і популярна література тощо) та електронних ресурсів з проблем забезпечення практичної підготовки доктора філософії.